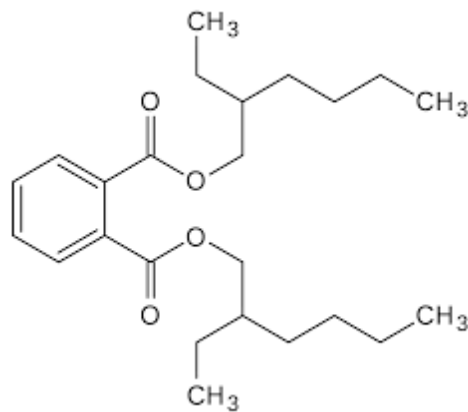

Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun

Struktur hos diethylhexylftalat DEHP

Fastställd av kommunfullmäktige den

Innehållsförteckning

Förord.....	8
Sammanfattning.....	9
Inledning.....	10
Farliga ämnen – en problembeskrivning.....	10
Syftet med den Lokala Kemikalieplanen.....	13
Avgränsningar.....	14
Styrdokument med kopplingar till Lokala Kemikalieplanen, antagna eller under framtagning:.....	14
Kommunala verksamheternas styrdokument.....	15
Angränsande och styrdokument som ligger utanför den Lokala Kemikalieplanen.....	15
Mål och åtgärder i Lokal Kemikalieplan.....	16
Övergripande mål: Miljökvalitetsmålet Giftfri Miljö.....	16
Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021–2030, styrdokument till Lokal Kemikalieplan.....	16
Miljömålsprogrammet, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö, mål 7.....	16
Åtgärdsförslag mål 7:.....	16
Miljömålsprogrammet, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö, mål 8.....	16
Åtgärdsförslag mål 8.....	17
Miljömålsprogrammet, Inriktning 1. God Bebyggd Miljö, mål 1.....	17
Åtgärdsförslag mål 1.....	17
Miljömålsprogrammet, Inriktning 2. Vatten i balans, mål 3.....	17
Åtgärdsförslag mål 3.....	17
Miljömålsprogrammet, Inriktning 2. Vatten i balans, mål 4.....	17
Åtgärdsförslag mål 4:.....	17
Hållbarhetspolicy för Trelleborgs kommun.....	17
Lokala Kemikalieplanens inriktningsmål.....	18
Prioriteringar.....	18
Målgrupp.....	18
Ansvar, genomförande och uppföljning.....	19
Revidering av den Lokala Kemikalieplanen.....	19
Lagstiftningen kring kemikaliefrågorna.....	19

Inriktningsmål, effektmål och åtgärder	20
Inriktningsmål 1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.	20
Effektmål:.....	20
Effektmål 1 a) Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.....	20
Åtgärder.....	21
<i>Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelning ska delta i Kemikalieinspektionens och Läkemiddelsverkets tillsynskampanjer.....</i>	21
Effektmål 1 b) Barns exponering för farliga kemiska ämnen ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.....	21
Åtgärder.....	21
<i>Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola</i>	21
<i>Kommunikation och information till föräldrar.</i>	21
<i>Giftfria skolor och förskolor</i>	22
<i>Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.....</i>	22
<i>Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas.....</i>	22
Effektmål 1 c) Plast i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.....	22
Åtgärder.....	23
<i>Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster och annat mikrokröp i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster</i>	23
<i>Riktlinjer för syntetiska beläggningar</i>	23
<i>Upphandlingen fri från mikroplast</i>	23
<i>Bevaka utveckling och användning av syntetiska nanopartiklar</i>	24
Effektmål 1 d) Läkemiddelsrester i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.	24
Åtgärder.....	24
<i>Insamling av överblivna läkemedel, internt</i>	24
<i>Insamling av överblivna läkemedel, allmänheten</i>	24
<i>Bevaka utvecklingen av reningsmetoder för läkemedelsrester</i>	25
Effektmål 1 e) Riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.	25

Åtgärder.....	25
<i>Förvaltningarna och kommunala bolagen ska ta fram säkerhetsdatablad på samtliga hanterade kemiska produkter och varor.....</i>	25
Inriktningsmål 2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska.....	25
Effektmål:.....	25
Effektmål 2 a) Innehållet av farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor som används i kommunens förvaltningar och bolag ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030. Detta innebär att kemiska produkter innehållande utfasningsämnen, riskminskningsämnen, SVHC-ämnen på kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030.....	26
Åtgärder.....	26
<i>Kemikalieförteckningar och utfasning</i>	26
<i>Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.....</i>	26
<i>Kommunal databas för farliga ämnen.....</i>	27
Effektmål 2 b) KemikaliekraV i upphandling och inköp ska ställas senast 2025.....	27
Åtgärder.....	28
<i>Riktlinjer för kemikaliekraV i upphandling och inköp uppställs och följs upp</i>	28
<i>Stöd till förvaltningarna, bolagen och upphandlingsenheten</i>	28
<i>InköpVägledning/inköpsguider/handlingsplaner.....</i>	28
<i>Framtagning av kriterier för upphandling av kemiska produkter, och varor till kommunala verksamheter. Mål 7.5</i>	28
Effektmål 2 c) Giftfritt byggande.....	28
Åtgärder.....	29
<i>Kriterier för byggande och reovering</i>	29
<i>Rutiner för dokumentation</i>	29
Effektmål 2 d) Giftfri skötsel av kommunens mark/Användning av bekämpningsmedel på kommunens mark ska minska.....	29
Åtgärder.....	31
<i>MiljökraV på arrendatorer/Kemikaliefritt brukande/Ekologisk odling.....</i>	31
<i>Bekämpningsmedelsfri skötsel.....</i>	32
<i>Vägledning för handläggning av ansökan/anmälan för spridning av bekämpningsmedel på mark och vägar som kommunen äger, förvaltar och utarrenderar.</i>	33

Inriktningsmål 3. Förvaltningarnas och kommunala bolagens samt allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.	33
Effektmål.....	33
Effektmål 3 a) Förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka kunskapen om kemikalier och dess skadeverkningar genom att arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun.	33
Åtgärder.....	34
<i>Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.....</i>	34
Effektmål 3 b) Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska ta fram information om Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna, bolagen och allmänheten.	34
Åtgärder.....	34
<i>Kommunikationsplan och aktivitetsplan</i>	34
<i>Information på Trelleborgs hemsida och sociala medier.....</i>	34
Effektmål 3 c) Kommunledningsförvaltningens digitala utvecklingsenhet ska ta fram en kommunal databas för farliga ämnen.	34
Åtgärder.....	34
<i>Kommunal databas för farliga ämnen.....</i>	34
Inriktningsmål 4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag ska öka.	35
Effektmål:.....	35
Effektmål 4 a) Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag ska öka.	35
Åtgärder.....	35
<i>Tillsyn över kemikalieförteckningar och utfasning</i>	35
<i>Tillsyn av förvaltningarnas och bolagens användning av säkerhetsdatablad ska minska riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor.....</i>	36
Inriktningsmål 5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka.....	36
Effektmål.....	36
Effektmål 5 a) Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.	36
Åtgärder.....	36
<i>Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.....</i>	36

Inriktningsmål 6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.	37
Effektmål:.....	37
Effektmål 6 a) Senast 2023 ska samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ha etablerats enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.....	37
Åtgärder.....	37
<i>Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer ska etableras senast 2023 enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun</i>	37

Bilaga 1. Lagstiftning

Bilaga 2. Prioriteringar för utfasning och riskminskning av särskilt farliga kemiska ämnen: Utfasningsämnen, prioriterade riskminskningsämnen, SIN-listan, SVHC-ämnen och miljöövervakning

Bilaga 3. Åtgärder i Lokal Kemikalieplan 2022–2030

Bilaga 4. Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun

Förord

Den Lokala Kemikalieplanen för Trelleborgs kommun är framtagen för att uppfylla det viktiga nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, målen i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram 2021–2030 med Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö (mål 7 och 8), Inriktning 1. God Bebyggd Miljö (mål 1) samt Inriktning 2. Vatten i balans (mål 3 och 4). Även Trelleborgs kommuns Hållbarhetspolicy och de Globala miljömålen har mål som anknyter till den Lokala Kemikalieplanen.

Trelleborgs miljömålsprogram 2021–2030 är styrdokument till den Lokala Kemikalieplanen, vilken återfinns som åtgärdsförslag i mål 7.

Den Lokala Kemikalieplanen uppbyggd av inriktningsmål, som anger vilken inriktning kemikaliearbetet ska ha inom olika områden.

För att nå uppsatta mål i Trelleborg ingår förslag till åtgärder som anknyter till det/ska uppfylla det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och mål 1, 3, 4, 7 och 8 i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram 2021–2030.

Förslaget till Lokal Kemikalieplan har tagits fram av samhällsbyggnadsnämnden, därefter remitteras den till samtliga nämnder och kommunala bolag för synpunkter, revideras och sänds därefter till kommunfullmäktige för antagande. Den Lokala Kemikalieplanen med handlingsplan ska revideras minst en gång per mandatperiod. Den Lokala Kemikalieplanen är antagen av kommunfullmäktige datum 2022-xx-xx. Trelleborgs kommuns nämnder, förvaltningar och kommunala bolag äger den Lokala Kemikalieplanen. En Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan har tagits fram, där bl.a. arbetssätt och organisation beskrivs. En styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som gör uppföljningar av arbetet med Lokala Kemikalieplanen. Varje nämnd/förvaltning och kommunalt bolag ska utföra sin egen uppföljning genom rapportering årligen, som sedan sammanställs och redovisas av samhällsbyggnadsnämnden till kommunfullmäktige.

Den Lokala Kemikalieplanen för Trelleborgs kommun är framtagen med underlag och med stöd av material från Miljösamverkan Skåne, som har målsättningen att alla skånska kommuner ska ha antagna lokala kemikalieplaner, som anknyter till det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Sammanfattning

Spridningen av farliga kemiska ämnen i miljön anses vara ett av de största hoten mot ekologisk hållbar utveckling. Antalet kemiska ämnen som finns i kemiska produkter och varor är mycket stort och för många av ämnena råder fortfarande brist på kunskap om effekter, användning och exponering.

Den Lokala Kemikalieplanen för Trelleborgs kommun är framtagen för att uppfylla det viktiga nationella miljökvalitetsmålet Giftfri miljö, målen i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram 2021–2030 med Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö (mål 7 och 8), Inriktning 1. God Bebyggd Miljö (mål 1) samt Inriktning 2. Vatten i balans (mål 3 och 4). Även Trelleborgs kommuns Hållbarhetspolicy och de Globala miljömålen har anknytning till den Lokala Kemikalieplanen. Den Lokala Kemikalieplanen ingår som åtgärdsförslag i mål 7 Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021–2030. Den Lokala Kemikalieplanen ska vara ett verktyg och medel för att minska tillförseln och exponeringen av miljö- och hälsofarliga kemiska ämnen till människor, luft, mark och vatten i Trelleborgs kommun. Den Lokala Kemikalieplanen är uppbyggd kring följande inriktningsmål:

1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.
2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska.
3. Förvaltningarnas och kommunala bolagens samt allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.
4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag ska öka.
5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka.
6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.

Till varje inriktningsmål hör ett effektmål med tillhörande åtgärder, som ska uppfylla inriktningsmålen. Inriktningsmålen ska ligga till grund för att kunna uppfylla det nationella miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och målen i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram 2021–2030. En sammanställning av åtgärderna har bifogats. Den Lokala Kemikalieplanen ska antas av kommunfullmäktige, och ska ägas och uppföljas av Trelleborgs kommuns nämnder, förvaltningar och kommunala bolag, och uppföljningar ska sammanställas av samhällsbyggnadsnämnden. Till Lokal Kemikalieplan har en Handlingsplan tagits fram, där arbetssätt och organisation ingår. En styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som gör uppföljningar av den Lokala Kemikalieplanen. Trelleborgs kommuns förvaltningar, kommunala bolag och övriga aktörer i kommunen ska arbeta för att totala mängden farliga ämnen och exponeringen för farliga ämnen ska minska samt arbeta för utfasning och riskminskning av de särskilt farliga ämnena. De särskilt farliga ämnen som ska prioriteras för utfasning och riskminskning avser kemiska ämnen som är utfasningsämnen, riskminskningsämnen samt hormonstörande ämnen.

Inledning

Farliga ämnen – en problembeskrivning

Sedan andra världskriget har ett snabbt ökande välstånd och höjd levnadsstandard medfört att kemikalieproduktionen har ökat. År 1950 producerades ca 7 miljoner ton kemikalier i världen – idag 2021 produceras över 400 miljoner ton, I Sverige används enligt Kemikalieinspektionens produktregister drygt 120 000 aktiva produkter innehållande drygt 16 000 ämnen.

Antalet kemiska ämnen som används i produktion av kemiska produkter och varor är mycket stort och för många av ämnena råder fortfarande brist på kunskap om effekter, användning och exponering. Forskning visar på allt starkare samband mellan folksjukdomar och påverkan från industrikemikalier som vi utsätts för i låga doser under lång tid. Kemiska ämnen finns i vår omgivning dygnet runt alla dagar på året.

Spridningen av farliga kemiska ämnen i miljön anses vara ett av de största hoten mot ekologisk hållbar utveckling. Giftfri miljö är ett av de sexton nationella miljö kvalitetsmålen som tillsammans har kopplingar till åtta av FN:s globala hållbarhetsmål.

Det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö definieras som:

”Förekomsten av ämnen som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystem är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.”

Vi utsätts dagligen för en ökande mängd kemiska ämnen. Vi får dem i oss genom att dricka, äta, andas och genom huden. Barn är särskilt utsatta, eftersom de är mer sårbara, rör sig mer, djupandas mer, får en högre koncentration av föroreningar i kroppen på grund av sin mindre storlek, och har ett immunförsvar som inte är full utvecklat. Dessa ämnen ingår i produkter som vi använder varje dag. Det varnas för vad som kan hända när vi utsätts för många kemikalier samtidigt – den så kallade cocktaileffekten.

Kemikalier finns i möbler, leksaker, elektronik, kläder, färg, rengöringsmedel, plast, läkemedel, kosmetiska produkter, bekämpningsmedel i livsmedel, byggvaror och alla andra saker hemma. Många av dem är farliga. Barn är känsligare för farliga kemikalier än vuxna. De tillbringar också mycket tid på golvet bland damm där kemikalier från möbler och olika produkter samlas. De minsta barnen undersöker föremål genom att stoppa dem i munnen. För att minska påverkan arbetar Kemikalieinspektionen årligen med provtagningar av olika varor och kemiska produkter för att påvisa att de kan innehålla förbjudna ämnen och förhöjda halter av ämnen med haltbegränsningar.

Ingen vet ännu säkert vad som händer när de vi utsätts för många olika kemikalier samtidigt, men det finns tydliga tecken på att fertiliteten kan påverkas negativt samtidigt som fler kan drabbas av cancer, missbildningar, ADHD, autism, övervikt, diabetes, hjärt-kärlsjukdomar och auto-immuna sjukdomar. En faktor som bidrar

starkt till dessa sjukdomar och som har fått större fokus är kostens sammansättning och betydelse. Glyfosat är ett exempel – där det finns starka indicier på att det bidrar till de s.k. välfärdssjukdomarna. Halten av glyfosat och dess nedbrytningsprodukt AMPA ökar i yt- och grundvatten.

De ämnesgrupper vi utsätts för kan vara tungmetaller (kadmium, bly, koppar, krom, kvicksilver, nickel och zink), bromerade flamskyddsmedel, perfluorerade alkylsulfonater PFAS, speciellt PFOS (perflouroktansulfonat), dioxiner och PCB (polyklorerade bifenyler), ftalater, organiska tennföreningar, bekämpningsmedel, nanopartiklar och tobak.

Vid uppföljning av de nationella miljö kvalitetsmålen 2017 gjordes bedömningen att målet Giftfri miljö inte kunde nås till mååret 2020. Inget av de åtta etappmålen för *Farliga ämnen* i miljömålssystemet bedömdes heller kunna nås i tid. Det finns med andra ord ett stort behov av ett samlat strategiskt arbete för att minska skadliga miljö- och hälsoeffekter orsakade av kemiska ämnen. I dag saknas mycket kunskap om var farliga kemiska ämnen finns och hur exponeringsvägarna ser ut. Frågorna är komplexa och de goda exemplen är ännu för få.

Miljöarbete på lokal nivå har tidigare visat sig vara effektivt, men för större framgång och resurseffektivitet kan arbetet med kemikalieplanen med fördel bedrivas i samverkan med andra kommuner.

I oktober 2020 presenterade EU-kommissionen sin Kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö. Strategin har en hög ambitionsnivå och går väl i linje med de frågor som Sverige drivit under många år. Det handlar till exempel om PFAS och hormonstörande ämnen.

Begränsningsåtgärder är visserligen effektiva, men för bioackumulerande och svårnedbrytbara ämnen som redan är spridda i varor, byggnader och miljön sker minskningen långsamt.

Stigande konsumtion och ökad kemikalie- och varuproduktion bidrar till ökad spridning av farliga ämnen på global nivå. Att den ökade produktionen i hög grad sker i länder med svag kemikaliekontroll bidrar till problemet. Halter av ämnen som inte har uppmärksammats och reglerats kan därigenom öka i miljön.

Exponeringen av människor och miljön för flera välkända miljögifter, såsom PFAS och dioxiner är fortfarande ett problem, även om åtgärder för att minska spridningen av har varit framgångsrika. Förorenade områden saneras, men inte tillräckligt snabbt och nya områden upptäcks. Kadmiumexponering är en känd men hittills otillräckligt åtgärdad kemikalierisk för människors hälsa.

Användningen av de allra farligaste kemikalierna, särskilt farliga ämnen, måste upphöra i alla användningar. Det behövs innovation och teknisk utveckling som kan påskynda utfasningen av de farligaste kemikalierna. Då förebyggs allvarliga skador på människor, djur och växter, skador som kan ge effekter under lång tid och med stor spridning

Varor och material måste vara giftfria från början för att en cirkulär ekonomi, med minsta möjliga inverkan på människors hälsa och miljön, ska kunna bli verklighet.

Detta förutsätter en ökad kunskap om faror med kemiska ämnen, information om var de används och det behövs hållbara innovationer. Det bidrar i sin tur till bättre nyttjande av resurser och därmed till minskade klimatutsläpp. Det skapar också möjligheter att stärka svenska företags långsiktiga konkurrenskraft.

Den samlade mängden av farliga ämnen som människor och ekosystem utsätts för behöver minska. Ytterligare steg behöver tas för att göra vardagsmiljön giftfri. Den samlade exponeringen behöver minska under en människas hela liv, genom generationerna, för att skydda barns och ungdomars utveckling. Miljöskulden till framtida generationer måste minska genom att dricksvattnet och livsmedelsresurserna skyddas bättre. Spridningen av farliga ämnen som kan påverka den biologiska mångfalden och naturens ekosystemtjänster måste minska.

Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021–2030, är ett styrdokument till 10 lokala miljömål med 5 inriktningar. I inriktning 4. Giftfri Livsmiljö, mål 7, finns Lokal Kemikalieplan angivet åtgärdsförslag.

Lokal Kemikalieplan innehåller ett antal åtgärder, som samtidigt är åtgärdsförslag i mål 7 och 8 i miljömålsprogrammet. Även följande inriktningar och åtgärdsförslag har anknytning till åtgärder i den Lokala Kemikalieplanen, som:

Inriktning 2. Vatten i balans, i mål 3: ”Grundvattnet ska fortsatt bibehålla en god kvalitet”, och i mål 4: ”Vattendrag, våtmarker, sjöar och hav ska ha god vattenstatus som möjliggör balans och rik biologisk mångfald”, samt

Inriktning 1. God bebyggd miljö, mål 1: ”Kommunen ska utvecklas med en god bebyggelsestruktur och infrastruktur, hushållning med energi och naturresurser och med förutsättningar för en långsiktigt god livskvalitet i vardagsmiljön.

Åtgärdsförslagen i mål 7 och mål 8 i miljömålsprogrammet ska bidra till att vi har en möjlighet att nå målen till år 2030 genom att vi gemensamt i kommunens verksamheter och bolag aktivt med olika insatser arbetar för en Giftfri Miljö och för att mänsklig exponering för miljögifter och andra farliga ämnen ska minimeras med särskilt fokus på att skydda barn.

Åtgärdsförslagen i mål 8 i miljömålsprogrammet ska bidra till att tillförseln av miljögifter och andra farliga ämnen till mark, ytvatten, grundvatten, hav och luft ska minimeras.

Syftet med den Lokala Kemikalieplanen

Syftet med Lokala Kemikalieplanen är att den ska vara ett verktyg och medel för att minska tillförseln och exponeringen av miljö- och hälsofarliga kemiska ämnen till människor, luft, mark och vatten i Trelleborgs kommun.

Vidare är syftet med den Lokala Kemikalieplanen att arbeta med kemikaliefrågorna på ett sätt så vi kan nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och målen i Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021-2030, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö i kommunens miljömålsprogram, mål 7 och 8, Inriktning 1. God Bebyggd Miljö, mål 1, samt Inriktning 2. Vatten i balans, mål 3 och 4. Uppdraget för Lokal Kemikalieplan finns i Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021-2030, mål 7, enligt åtgärdsförslaget ” Lokal kemikalieplan ska färdigställas, antas i KF, implementeras och följas upp.”

För att uppfylla målen i den Lokala Kemikalieplanen ska förvaltningarna och kommunala bolagen i Trelleborgs kommun arbeta med fokus på 6 inriktningsmål med ett antal tillhörande effektmål och åtgärder. Arbets sättet med åtgärderna framgår av den Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan som tagits fram, där bl.a. arbets sätt och organisation ingår. En styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas och som driver den Lokala Kemikalieplanen framåt. Varje nämnd/förvaltning och kommunalt bolag ska utföra sin egen uppföljning genom rapportering årligen, som sedan sammanställs och redovisas av samhällsbyggnadsnämnden till kommunfullmäktige.

Syftet är också att samla, systematisera och presentera arbetet med kemikaliefrågorna, att höja kompetensen och medvetenheten kring kemikaliefrågorna i förvaltningarna och de kommunala bolagen samt hos allmänheten i Trelleborgs kommun. Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska ha kemikalieförteckningar och en kommunal databas för kemiska produkter och varor ska byggas upp.

Den Lokala Kemikalieplanen ska också lyfta fram prioriteringar och arbetet med den ska bidra till att förebygga risker och framtida kostnader orsakade av felaktiga produktval.

Den Lokala Kemikalieplanen ska remitteras, kommuniceras, implementeras och förankras i kommunen. Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta med planen. En handlingsplan för framtagande av och arbetet med den Lokala Kemikalieplanen har tagits fram. Den Lokala Kemikalieplanen ska presentera verktyg för hållbara beteenden i framtiden.

Avgränsningar

I den Lokala Kemikalieplanen ingår följande inriktningsmål med tillhörande åtgärder:

1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.
2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska
3. Förvaltningarnas, kommunala bolagens och allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.
4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag ska öka.
5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka
6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.

Den Lokala Kemikalieplanen innehåller inriktningsmål enligt ovan, men avgränsas från områdena förorenad mark, VA-frågor, hantering av slam, luftföroreningar och avfallshantering. Dessa frågor hanteras i egna styrdokument utanför Lokal Kemikalieplan eller i miljömålsprogrammets mål, en del i mål 8.

Kemikalieplanen har kopplingar till följande antagna planer, program och styrdokument.

Styrdokument med kopplingar till Lokala Kemikalieplanen, antagna eller under framtagning:

1. Miljömålsprogram 2021–2030, Inriktning 4. Giftfri livsmiljö, mål 7 och 8, Inriktning 2. Vatten i balans, mål 3 och 4 samt Inriktning 1. God bebyggd miljö, mål 1.
2. (Miljömålstemat ”Giftfri och god livsmiljö, Trelleborgs kommun”, Giftfri miljömålet, 2014–2020.
3. Samhällsbyggnadsnämndens mål och riktlinjer för spridning av bekämpningsmedel 2013.
4. Policy för bekämpningsmedel 2014.
5. ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola i Trelleborgs kommun”, antagen i samhällsbyggnadsnämnden 2017.
6. Trelleborgs kommuns Hållbarhetspolicy.
7. Tekniska serviceförvaltningens Direktiv för Miljöklassad Byggnad – nivå Silver enligt Swedish Green Building Council.
8. Upphandlingskrav (Upphandling och inköp åtgärd 8 i ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola i Trelleborgs kommun”).
9. Städkemikalielista tekniska serviceförvaltningens avdelning Intern Service.
10. ”Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster och annat mikrokräp i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster”, antagen i KF 2019.
11. Vägledning för handläggning av ansökan/anmälan om bekämpningsmedel, under framtagning.

Kommunala verksamheternas styrdokument

Det är intressant att komplettera den Lokala Kemikalieplanen med de kommunala verksamheternas styrdokument som kan finnas hos Trelleborgs Rådhus AB, AB Visit Trelleborg, AB TrelleborgsHem. Trelleborgs Hamn AB, Trelleborgs Energi AB, Trelleborgs Elnät AB, Östersjöterminalen AB, Trelleborgs Fastighets AB, Fastighets AB Skarpskytten AB samt från samtliga förvaltningar.

Angränsande och styrdokument som ligger utanför den Lokala Kemikalieplanen

1. Kretsloppsplan 2021–2030 med Föreskrifter om avfallshantering Trelleborgs kommun 2021–2030, antagen i KF 2021.
2. (Renhållningsordningen består av Avfallsplan och Föreskrifter för Trelleborgs kommun 2017–2020. Avfallsplan Mål och strategier med Föreskrifter om avfallshantering Trelleborgs kommun 2017–2020)
3. VA-plan (Vatten och avloppsplan) 2014–2018
4. Klimatanpassningsplan för Trelleborgs kommun
5. Natur- och kulturplan 2010
6. Naturplan 2020–2030
7. Handlingsplan för förorenad mark
8. Energiplan, under framtagande, remiss ute

Mål och åtgärder i Lokal Kemikalieplan

Målet för den Lokala Kemikalieplanen är att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö samt att minska människors och miljöns exponering för farliga kemiska ämnen. Målet för den Lokala Kemikalieplanen är också att uppfylla målen i Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021–2030, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö (mål 7 och 8), Inriktning 1. God Bebyggd Miljö (mål 1) samt Inriktning 2. Vatten i balans (mål 3 och 4), som har anknytning till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, se även bilaga 3

Övergripande mål: Miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö

”Förekomsten av ämnen som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.”

Trelleborgs kommuns Miljömålsprogram 2021–2030, styrdokument till Lokal Kemikalieplan

Miljömålsprogrammet, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö, mål 7

Mänsklig exponering för miljögifter och andra farliga ämnen ska minimeras. Särskilt fokus ska ligga på att skydda barn.

Åtgärdsförslag mål 7:

- 7.1.Lokal kemikalieplan ska färdigställas, antas i KF, implementeras och följas upp.
- 7.2.Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola ska följas. Pilotförskola kan ut ses som drivande i arbetet med att nå upp till målet att bli 100 procent giftfri, vilken i sin tur kan inspirera övriga att följa efter. Kommunal certifiering kan tas fram.
- 7.3.Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.
- 7.4.Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas.
- 7.5. Framtagning av kriterier för upphandling av kemiska produkter, och varor till kommunala verksamheter.
- 7.6.Kommunal databas för farliga ämnen ska byggas upp som underlag till utfasning. Digitala kemikalielistor hos bolagen (Trelleborgs Hamn AB och AB TrelleborgsHem) kan inspirera.

Miljömålsprogrammet, Inriktning 4. Giftfri Livsmiljö, mål 8

Tillförsel av miljögifter och andra farliga ämnen till mark, ytvatten, grundvatten, hav och luft ska minimeras, främst med hjälp av nya tekniska lösningar.

Åtgärdsförslag mål 8

- 8.1. Handlingsplan för att minska spridning av mikroplaster ska implementeras och följas upp årligen till KF.
- 8.2. Vägledning ska sättas upp för handläggning av ansökan/anmälan för spridning av bekämpningsmedel på mark och vägar som kommunen äger, förvaltar och utarrenderar.
- 8.3. Markundersökningar ska utföras vid exploateringar.
- 8.4. Provtagning av läkemedelsrester i avloppsvatten ska införas.
- 8.5. Uppströmsarbetet ska fortsätta med provtagning i ledningsnätet för att spåra utsläppskällor.
- 8.6. Fortsätt att driva frågan om möjligheten att omhänderta uppsamlad tång från stränder för utvinning av näringsämnen, i stället för att lägga tillbaka uppsamlade massor till havs.

Miljömålsprogrammet, Inriktning 1. God Bebyggd Miljö, mål 1

Kommunen ska utvecklas med en god bebyggelsestruktur och infrastruktur, hushållning med energi och naturresurser och med förutsättningar för en långsiktigt god livskvalitet i vardagsmiljön

Åtgärdsförslag mål 1

- 1.8 Kommunen ska inspirera till minskad användning av miljö- och hälsofarliga kemikalier i byggnadsmaterial och att i övrigt uppnå god inomhusmiljö. AB TrelleborgsHems arbete med metoder för värmejustering m m kan användas som goda exempel för andra exploatörer.

Miljömålsprogrammet, Inriktning 2. Vatten i balans, mål 3

Grundvattnet ska fortsatt bibehålla en god kvalitet

Åtgärdsförslag mål 3

- 3.1. Uppföljning av kemiska bekämpningsmedel och deras nedbrytningsprodukter i kommunala vattentäkter, ytvatten och åar ska utökas.

Miljömålsprogrammet, Inriktning 2. Vatten i balans, mål 4

Vattendrag, våtmarker, sjöar och hav ska ha god vattenstatus som möjliggör balans och rik biologisk mångfald.

Åtgärdsförslag mål 4:

- 4.3 Vattendragens status ska bevakas, enligt EU:s ramdirektiv för vatten.
- 4.7 Utsläpp av oljor/drivmedel/kemikalier från fordon i hamnen ska förebyggas

Hållbarhetspolicy för Trelleborgs kommun

Omvärlden ska in!

Kommunens verksamheter ska skapa utvecklande samarbeten med aktörer i sin omvärld, ta vara på bästa teknik och kunskap och våga pröva nya vägar.

Alla ska med!

Utanförskapet i Trelleborgs kommun ska försvinna. Jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska prioriteras.

Genomtänkt resurshushållning!

Alla resurser, såväl naturella, kulturella, humana som ekonomiska, ska användas ansvarsfullt och genomtänkt, företrädesvis i slutna kretslopp. Klimathänsyn ska alltid tas och hållbara transportlösningar.

Bästa livskvalitet!

Alla ska ha förutsättningar till hög livskvalitet genom tillgång till natur, kultur, fritidsaktiviteter och professionell kommunal service. Utsläpp och emissioner ska inte påverka människa eller natur negativt.

Lokala Kemikalieplanens inriktningsmål

För att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö samt målen 1, 3, 4, 7 och 8 i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram, ska den Lokala Kemikalieplanen ha följande inriktningsmål som anger vilken inriktning kemikaliarbetet ska ha inom olika områden:

1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.
2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska.
3. Förvaltningarnas, kommunala bolagens och allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.
4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag ska öka.
5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka.
6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.

Prioriteringar

För att nå inriktningsmålen i den Lokala Kemikalieplanen ska Trelleborgs kommuns förvaltningar och bolag arbeta för att totala mängden farliga ämnen och exponeringen för farliga ämnen ska minska samt arbeta för utfasning och riskminskning av de farliga ämnena. De särskilt farliga ämnen som ska prioriteras för utfasning och riskminskning avses kemiska ämnen som är utfasningsämnen, riskminskningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg eller ämnen på den s.k. kandidatförteckningen i Reach-förordningen. Utfasningsämnen är utpekade av Kemikalieinspektionen som ämnen som har så allvarliga egenskaper att de inte bör användas. Prioriterade riskminskningsämnen är utpekade av Kemikalieinspektionen som ämnen som bör ges särskild uppmärksamhet. I Kemikalieinspektionens PRIO-verktyg pekas ämnen med klassificering CMR, PBT och vPvB (cancerframkallande, mutagena, reproduktionstoxiska, persistenta, bioackumulerande, toxiska samt mycket persistenta och mycket bioackumulerande) ut som särskilt farliga ämnen, se vidare bilaga 2.

Målgrupp

Alla medborgare i Trelleborgs kommun är målgrupp för den Lokala Kemikalieplanen och dess måluppfyllelse och ska få uppleva en minskad exponering för farliga kemiska ämnen och produkter samt minskade risker vid användningen av kemiska ämnen och kemiska produkter i kommunen.

Ansvar, genomförande och uppföljning

Kommunstyrelsens styrgrupp har det yttersta ansvaret för den Lokala Kemikalieplanen genom det antagna miljömålsprogrammet. Genomförande och uppföljning av Lokala Kemikalieplanen ska ske i arbetet enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun. För att genomföra den Lokala Kemikalieplanen ska en arbetsorganisation startas upp bestående av förvaltningar och kommunala bolag i Trelleborgs kommun. Arbetsorganisationen består av en styrgrupp, en ledningsgrupp samt en arbetsgrupp, och ska arbeta för att nå målen i den Lokala Kemikalieplanen. Arbetet leds av arbetsgruppen och ledningsgruppen. Ansvaret och kostnaderna för de olika åtgärderna ska anges enligt bilaga 3.

För att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri Miljö samt målen i Trelleborgs kommuns miljömålsprogram ska kunskapsnivån om kemikaliers koppling till hälso- och miljöproblem öka hos förvaltningarna, bolagen och allmänheten öka, enligt inriktningsmål 3. Vidare ska innehållet av farliga kemiska ämnen i kemiska produkter vid upphandling minska, enligt inriktningsmål 1. Målen innebär även att risker vid användningen av kemiska ämnen och kemiska produkter i kommunen samt exponeringen ska minska, enligt inriktningsmål 1 och 2. Samverkan ska öka mellan förvaltningarna, bolagen samt andra aktörer i kommunen.

Uppföljning av Lokala Kemikalieplanen ska också ske via samhällsbyggnadsnämndens sammanställning av förvaltningarnas och de kommunala bolagens årliga rapportering till kommunfullmäktige. Uppföljning ska ske årligen över att antalet utfasningsämnen, riskminskningsämnen eller ämnen på kandidatförteckningar vid upphandlingen minskar över tid med 75 % från år 2022 till år 2030, enligt inriktningsmål 1. Verksamheterna och förvaltningarna ska också kunna visa att de har kunskap om och följer miljöbalken, Reach- och CLP-förordningarna, enligt inriktningsmål 3. Samhällsbyggnadsförvaltningen utövar tillsyn enligt miljöbalken över att detta sker.

En kommunal databas för kemiska ämnen och produkter för farliga ämnen som underlag till utfasning ska bygga upp. Förvaltningarna och bolagen ska upprätta kemikalieförteckningar, med uppgifter om utfasningsämnen, riskminskningsämnen eller ämnen på kandidatförteckningen. Förvaltningarna och bolagen ska också upprätta utfasningsplaner eller handlingsplaner för utbyte för dessa ämnen.

Revidering av den Lokala Kemikalieplanen

Revidering av den Lokala Kemikalieplanen ska ske vid behov, men minst en gång per mandatperiod.

Lagstiftningen kring kemikaliefrågorna

Hantering av kemikalier regleras i miljöbalken, i olika EU-förordningar (såsom Reach-, CLP-, kosmetika- och bekämpningsmedelsförordningarna), marknadskontrollförordningen, EU-direktiv, samt i Kemikalieinspektionens föreskrifter. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler: kunskapskravet, försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen gäller för alla och ligger till grund för arbetet med den Lokala Kemikalieplanen. Se vidare bilaga 1.

Läs mer om hänsynsreglerna och andra regelverk kopplade till kemikalieplanen i bilaga 1 och på www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler och www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Rattsinformation/Miljobalken/.

Inriktningsmål, effektmål och åtgärder

Inriktningsmål 1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska.

Inriktningsmål 1. Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska finns i miljömålsprogrammets Mål 7. Mänsklig exponering för miljögifter och andra farliga ämnen ska minimeras. Särskilt fokus ska ligga på att skydda barn.

Effektmål:

- 1 a) Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.
- 1 b) Barns exponering för farliga kemiska ämnen ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.
- 1 c) Plast i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.
- 1 d) Läkemedelsrester i miljön ska ha minskat med 50 % från 2022 till år 2030.
- 1 e) Riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Effektmål 1 a) Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska. Ett realistiskt effektmål är att exponeringen ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030. För att nå detta effektmål måste ett antal åtgärder vidtas inom inriktning 1, men även inom andra inriktningar, såsom Samhällsbyggnadsförvaltningens tillsyn enligt miljöbalken i butiker samt Samhällsbyggnadsförvaltningens deltagande i Kemikalieinspektionens och Läkemedelsverkets nationella tillsynsprojekt.

Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelnings tillsynsarbete är ett viktigt verktyg för att kontrollera att kemikaliehanteringen i kommunen sker på ett säkert sätt samt att exponering av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter ska minska. Tillsynen avser både hantering och produktval. I tillsynen ingår att kontrollera att företagen arbetar med utfasning av utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen och att det arbetar för att minimera riskerna med kemikaliehanteringen. Kontroll av kemikalier i varor är viktiga tillsynsområden för kommuner. Kemikalieinspektionen och Läkemedelsverket bjuder återkommande in kommuner och länsstyrelser till att vara med i samverkansprojekt inom kemikalietillsynsområdet. Syftet är att öka kunskapen om aktuellt regelområde och bidra till mer enhetlig och effektiv tillsyn över landet.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler lägger stort ansvar på verksamhetsutövare att se till att verksamheten inte skadar människors hälsa och miljö, att arbeta för att minska miljöpåverkan, att göra bra produktval och att ha den kunskap som krävs för att uppfylla miljöbalkens krav. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler och övrig lagstiftning finns i bilaga 1.

Åtgärder

Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelning ska delta i Kemikalieinspektionens och Läkemedelsverkets tillsynskampanjer

Tillsynsmyndigheten ska delta i Kemikalieinspektionens avseende kemiska produkter och varor samt Läkemedelsverkets tillsynskampanjer avseende kosmetiska och hygieniska produkter när det är möjligt. Speciellt viktigt kan bli tillsyn av kosmetiska och hygieniska produkter, som innehåller mikroplast och kvicksilver. **Mål 8**

Ansvariga: Samhällsbyggnadsnämnden

Effektmål 1 b) Barns exponering för farliga kemiska ämnen ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

I arbetet med att minska riskerna med farliga kemiska ämnen är barn särskilt viktiga. Det beror bland annat på att barns kroppar inte är färdigutvecklade och att störningar på utveckling av exempelvis nervsystem, fortplantningsorgan och immunsystem kan få stora negativa konsekvenser för barnets framtida liv.

Barn exponeras dessutom mer för kemiska ämnen än vuxna på grund av att de andas, dricker och äter mer i förhållande till sin kroppsvikt. Små barn utforskar sin omgivning med munnen, har en tunn och ömtålig hud och vistas nära golvet där de exponeras för kemiska ämnen bundna till damm.

Åtgärder

Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola

Handlingsplanen är framtagen enligt lokalt miljömål 4 i Giftfri miljö-målet i miljömålsprogram 2014–2020. Handlingsplanens 26 åtgärder finns inlagda i STRATSYS, och varje förskola och skola ska arbeta med dessa åtgärder och rapportera vad som görs avseende varje åtgärd. Handlingsplanen ingår som åtgärdsförslag i Miljömålsprogram 2021–2030, mål 7. Åtgärdsförslag: ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola ska följas. Pilotförskola kan ut ses som drivande i arbetet med att nå upp till målet att bli 100 procent giftfri, vilken i sin tur kan inspirera övriga att följa efter. Kommunal certifiering kan tas fram.” **Mål 7.2, 7.4**

Kommunikation och information till föräldrar.

Tas fram med stöd av miljömålsprogram 2021–2030 och ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola”. Kommunikationsenheten lägger ut information på Trelleborgs hemsida och sociala medier **Mål 7.2, 7.4**

Giffria skolor och förskolor

Miljösamverkan Skåne har tagit fram **Kemikaliesmart Skåne** - presentation för skola och förskola, med webbplatsen Kemikaliesmart Skåne – Vi formar barnens miljö. Hemsidan är framtagen tillsammans med antal skånska kommuner för att samla information till pedagoger, skolpersonal och vårdnadshavare för att skapa en kemikaliesmartare miljö med fokus på barns och ungdomars hälsa och välbefinnande. Kemikaliesmart förskola och skola - Miljösamverkan Skåne (miljosamverkanskane.se). **Mål 7.2**
Hemsidan kan användas av bildningsförvaltningen och kommuniceras till föräldrar. [Kemikaliesmart förskola och skola - Miljösamverkan Skåne](http://Kemikaliesmart%20förskola%20och%20skola%20-%20Miljosamverkan%20Skåne%20(miljosamverkanskane.se)) (miljosamverkanskane.se)

Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.

Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas kommer att ske parallellt med upprättande av kemikalieförteckningar och kommunal databas. **Mål 7.3.**

Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas.

Folkhälsomyndighetens rekommendationer för lokalvård ska följas i kommunala miljöer där barn vistas. I Folkhälsomyndighetens allmänna råd 2014:19 om lokalvård i skolor, förskolor och fritidshem finns råd och riktvärden för frekvens och omfattning av lokalvård med mera. Frekvensen för lokalvård bör anpassas till den belastning som lokalerna utsätts för av elever, personal och verksamhet. **Mål 7.4.**

Ansvariga: Bildningsnämnden, tekniska servicenämnden, kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden

Effektmål 1 c) Plast i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Spridning av plast är ett stort hot mot alla vattenkosystem. Mikroplastpartiklar härstammar i de flesta fall från större plastprodukter som bryts ner till allt mindre partiklar. Plast kan finnas kvar i miljön i hundratals eller till och med tusentals år. Mikroplast finns i dag i alla ekosystem.

Ett av problemen knutna till mikroplast är att de kan misstas för mat i de lägre trofivåerna, till exempel hos djurplankton, och därmed sprids näringsbrist uppåt i näringskedjorna. Plasten innehåller ofta farliga additiv, såsom mjukgörare, som i sig kan vara skadliga för organismerna. Mikroplastpartiklarna fungerar också som små miljögiftsmagneter som drar till sig miljögifter som därmed anrikas i näringskedjorna.

I dag finns ingen tydlig bild av spridning och effekter av mikroplast, men den största spridningsvägen ut till sjöar och hav anses vara dagvatten. Däck- och väglitige, syntetiska beläggningar (såsom konstgräs, löparbanor och beläggningar

på lekplatser), båtbottnfärger, tvätt av textilier, och nedskräpning utgör stora källor. Syntetiska fibrer såsom fleece, akryltextil och goretex samt kosmetiska- och hygieniska produkter innehåller mikroplastpartiklar är relativt små källor, men ändå viktiga att hantera. I haven uppskattar man ungefär 8 % är syntetiska fibrer, så kallade mikroplaster, medan 80 % är fiberfragment av cellulosa eller textilfibrer såsom bomull. Det mesta av mikroplasten som når reningsverket skiljs 40 % av i slammet. I dag finns inte mycket kunskap kring effekter av mikroplast i markekosystem.

Åtgärder

Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster och annat mikroskräp i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster

Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster och annat mikroskräp i Trelleborgs kommun - Projekt mikroplaster” antogs i kommunfullmäktige i september 2019. Sedan dess har Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetat med 11 delprojekt med tekniska serviceförvaltningen, bildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, kommunledningsförvaltningen, AB TrelleborgsHem, Trelleborgs Hamn AB och AB Visit Trelleborg för att minska spridningen av mikroplaster. I handlingsplanen ingår följande delprojekt:

1. Rening av dagvattenutsläpp
2. Konstgräsplaner
3. Gummibaserade fallskyddsytor och multiplaner
4. Industriell produktion och hantering av primärplast
5. Tvätt av syntetfibrer
6. Båtbottnfärger (småbåtshamnarna)
7. Nedskräpning. Städa Sverige, Håll Sverige Rent
8. Upphandling i Trelleborgs kommun
9. Avloppsreningsverkens roll av utsläpp av mikropartiklar och läkemedelsrester i utgående vatten och slam
10. Rening av havet utanför Trelleborgs kommuns kust
11. Information.

Arbetet fortsätter löpande med förvaltningarna och kommunala bolagen. Arbetet redovisas årligen till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning. **Mål 8.1**

Riktlinjer för syntetiska beläggningar

Riktlinjer för anläggande, material och skötsel av konstgräsplaner samt andra syntetiska beläggningar och material såsom gummibaserade fallskyddsytor och multiplaner ska tas fram. Samhällsbyggnadsförvaltningen har bedrivit tillsyn enligt Miljösamverkan Skånes projekt ”Reducera uppkomsten av mikroplaster från konstgräsplaner”, och diskussionen om material och skötsel fortsätter med tekniska serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen ska även bedriva tillsyn på privata fastighetsägare, som äger gummibaserade fallskyddsytor och multiplaner. **Mål 8.1**

Upphandlingen fri från mikroplast

Vid upphandling av kosmetiska- och hygieniska produkter ska krav ställas på att mikroplast inte förekommer. **Mål 8.1**

Bevaka utveckling och användning av syntetiska nanopartiklar

Många kosmetiska och hygieniska produkter innehåller nanopartiklar, t.ex. solkrämer och scrubbing-krämer. Även läkemedel och olika rengöringsmaterial kan innehålla nanopartiklar. Bevakning av utveckling, skadeverkan och användning av syntetiska nanopartiklar kan behöva begränsas i kommunens upphandling, se även Åtgärd Kemikaliekrav i upphandling och inköp. **Mål 7.5**

Ansvariga: Tekniska servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden, bildningsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, kommunstyrelsen, Trelleborgs Hamn AB, mfl.

Effektmål 1 d) Läkemedelsrester i miljön ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Mycket av de aktiva substanserna i läkemedel renas inte i traditionella avloppsreningsverk, utan hamnar till största delen i utgående vatten. Efter att läkemedel tagits in och verkat i kroppen hamnar det mesta i urinen och så småningom i reningsverkets recipient.

Ämnen i läkemedel är designade till att vara biologiskt aktiva och svårnedbrytbara vilket gör dem till bra läkemedel. Dessa egenskaper skapar också problem när de hamnar i miljön eftersom det oftast behövs mycket små mängder för att ge upphov till effekt hos levande organismer.

Läkemedelsrester har uppmätts i sjöar och vattendrag som tar emot renat avloppsvatten liksom i kustnära havsmiljö. Halterna är mycket låga, oftast långt under ett mikrogram (miljondels gram) per liter. Studier har bland annat visat att hormoner i preventivmedel kan ge upphov till feminisering och reproduktionsstörningar hos fisk i de halter som uppmätts i miljön. Studier har också visat förändringar i beteende hos fisk som exponerats för antidepressiva läkemedel. Det finns också en oro för att spridning av antibiotika i miljön kan bidra till utveckling och utbredning av antibiotikaresistens.

Ett bidrag till att minska halterna läkemedel i miljön är att samla in gamla läkemedel som då inte riskerar att spolats ner i avloppet och vidare ut i miljön.

Åtgärder**Insamling av överblivna läkemedel, internt**

Kampanj inom socialförvaltningens enhet för vård och omsorg ska genomföras för insamling av överblivna läkemedel. Eventuellt ingår åtgärden i Kretsloppsplan 2021–2030. **Mål 8.4**

Insamling av överblivna läkemedel, allmänheten

Kampanj riktad mot allmänheten ska genomföras för insamling av överblivna läkemedel. Dialog med apoteken. Eventuellt ingår åtgärden i Kretsloppsplan 2021–2030. **Mål 8.4**

Bevaka utvecklingen av reningsmetoder för läkemedelsrester

Nationell tillsynsplan är på gång. Bevakning av nationell styrning av införande av avancerad rening på avloppsreningsverket, såsom aktivt kol eller ozonbehandling samt bevakning enligt ”Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun – Projekt mikroplaster”. **Mål 8.4**

Ansvariga: Tekniska servicenämnden, socialnämnden, samhällsbyggnadsnämnden

Effektmål 1 e) Riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor ska ha minskat med 50 % från år 2022 till år 2030.

Förvaltningarna och bolagen ska ha minskat riskerna vid hantering av kemiska produkter och varor med 50 % från år 2022 till år 2030. För att nå effektmålet måste förvaltningarna och bolagen öka kunskapen kring risker vid hantering och ta fram säkerhetsdatablad för samtliga hanterade kemiska produkter och varor.

Åtgärder**Förvaltningarna och kommunala bolagen ska ta fram säkerhetsdatablad på samtliga hanterade kemiska produkter och varor.**

Förvaltningarna och kommunala bolagen ska ta fram säkerhetsdatablad på samtliga hanterade kemiska produkter. Även kemikalieförteckningar ska upprättas, enligt åtgärderna 2.a.1 och 4.a.1 i bilaga 3.

Ansvariga: Samtliga nämnder och bolag

Inriktningsmål 2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska.

Inriktningsmålet 2. Den totala mängden farliga ämnen ska minska, anknyter till miljömålsprogrammets Mål 8: ”Tillförsel av miljögifter och andra farliga ämnen till mark, ytvatten, grundvatten, hav och luft ska minimeras, främst med hjälp av nya tekniska lösningar.” Även Mål 7 ”Mänsklig exponering för miljögifter och andra farliga ämnen ska minimeras. Särskilt fokus ska ligga på att skydda barn”, anknyter till inriktningsmål 2.

Effektmål:

2 a) Innehållet av farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor som används i kommunens förvaltningar och bolag ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030. Detta innebär att kemiska produkter innehållande utfasningsämnen, riskminskningsämnen. SVHC-ämnen på kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030.

2 b) KemikaliekraV i upphandling och inköp ska ställas senast 2025.

2 c) Giftfritt byggande ska genomföras senast 2030.

2 e) Giftfri skötsel av kommunens mark/Användning av bekämpningsmedel på kommunens mark ska minska.

Effektmål 2 a) Innehållet av farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor som används i kommunens förvaltningar och bolag ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030. Detta innebär att kemiska produkter innehållande utfasningsämnen, riskminskningsämnen. SVHC-ämnena på kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030.

I Trelleborgs kommuns förvaltningar och bolag används många olika kemiska produkter och målet är att den totala mängden farliga kemiska ämnen i kommunens förvaltningar och bolag ska minska.

För bättre kontroll och medvetenhet kring kommunorganisationens kemikaliehantering ska alla kommunala förvaltningar och bolag ha aktuella kemikalieförteckningar. I de fall utfasningsämnen och/eller prioriterade riskminskningsämnen, SVHC-ämnena enligt kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan, hanteras ska utfasningsplaner eller åtgärdsplaner tas fram för dessa ämnen.

Utfasning av kemiska produkter innehållande utfasningsämnen, riskminskningsämnen, SVHC-ämnena på kandidatförteckningen samt hormonstörande ämnen enligt SIN-listan ska ha minskat med minst 75 % från år 2022 till år 2030. De speciellt prioriterade ämnena finns i bilaga 2. Information om vad en kemikalieförteckning ska innehålla finns på www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Egenkontroll-miljorapportering/Egenkontroll/Kemikalieforteckning/.

Åtgärder

Kemikalieförteckningar och utfasning

Alla kommunala verksamheter, såsom de olika förvaltningarna och bolagen, AB Trelleborgshem, Trelleborgs Hamn AB m.fl. som hanterar kemiska produkter ska ha aktuella kemikalieförteckningar. I de fall det hanteras utfasningsämnen och/eller prioriterade riskminskningsämnen, ska det finnas utfasningsplaner eller handlingsplaner för dessa ämnen. Förvaltningarna och bolagen ska också kunna visa att de har kunskap om och följer miljöbalken, Reach- och CLP-förordningarna. Samhällsbyggnadsförvaltningen utövar tillsyn enligt miljöbalken över att detta sker. Se även åtgärd 4.a.1, Inriktningsmål 4 i bilaga 3. **Mål 7.3**

Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag med särskilt fokus på miljöer där barn vistas.

Inventering och utfasning av farliga kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag förutsätter att kemikalieförteckningar enligt punkt 2.a.1, Inriktningsmål 2 i bilaga 3 finns på plats. Utfasning ska ske enligt utfasningsplaner eller handlingsplaner för de prioriterade ämnena som anges i bilaga 2. **Mål 7.3**

Kommunal databas för farliga ämnen

Kommunal databas för farliga ämnen ska byggas upp som underlag till utfasning. Digitala kemikalielistor finns hos bolagen (Trelleborgs Hamn AB och AB TrelleborgsHem) kan inspirera. **Mål 7.6**

Ansvariga: Samtliga nämnder samt de kommunala bolagen AB Trelleborgshem, Trelleborgs Hamn AB, Trelleborgs Energiförsäljning AB, Trelleborgs Fjärrvärme AB, Trelleborgs Stadsnät AB, Visit Trelleborg AB, Östersjöterminalen AB.

Effektmål 2 b) Kemikaliekrav i upphandling och inköp ska ställas senast 2025.

En stor del av kommunens miljö- och hälsopåverkan beror på de varor och tjänster som upphandlas inom och köps in till organisationen. Genom att ställa miljökrav i upphandlingar och inköp kan kommunorganisationen göra stor skillnad.

Kemikaliekrav och redovisning av kemikalieinnehåll i upphandlingar ska leda till att mindre farliga kemiska ämnen handlas upp och till att höja medvetenheten kring varor och tjänsters miljöpåverkan.

Fritt från farliga kemiska ämnen

Det är svårt att ställa generella krav på frånvaro av farliga kemiska ämnen i varor och tjänster. Olika krav måste ställas beroende på vad som ska upphandlas. I vissa fall kan krav på fritt från utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ställas, i vissa fall är det mer lämpligt att ställa krav på fritt från ämnen på kandidatlistan och i andra kan det vara bättre att ange de H-fraser som inte får förekomma i det som ska handlas upp och köpas in.

Vid upphandling av varor som upphandlingsmyndigheten har hållbarhetskriterier för är det lämpligt att använda dessa. Där det anses möjligt ska krav på spjutspetsnivå användas. Observera att det kan krävas marknadsundersökning innan spjutspetsnivån används som krav. Spjutspetsnivån kan också användas som tilläggs-kriterium. När det inte är möjligt eller lämpligt att använda spjutspetsnivå används avancerad nivå, och i sista hand basnivå.

Vid upphandling av byggvaror är det lämpligt att använda hållbarhetskriterier framtagna av exempelvis Upphandlingsmyndigheten, Sunda Hus, Byggvarubedömningen och Basta.

Fritt från mikroplast

Vid upphandling av kosmetiska- och hygieniska produkter ska krav ställas på att mikroplast inte förekommer. Vid upphandling av konstgräsplaner och gummibaserade lek- och fallytor ska krav ställas på material, slutna system och avfallshantering. Bevakning av utveckling och användning av nanopartiklar ska ske.

Fritt från antibakteriella ämnen

Vid upphandling av varor där antibakteriella ämnen inte är nödvändiga ska krav ställas på att sådana inte förekommer.

Krav på tjänster och entreprenader

För tjänster där kemikalieanvändning är en bas för tjänsten ska kemikaliekrav ställas, exempelvis vid klottersanering och städtjänster. Kemikaliekrav ska också ställas på entreprenadarbeten.

Uppföljning

Ställda kemikaliekrav ska följas upp och om uppföljning visar att ställda krav inte uppfylls ska sanktioner vidtas enligt samma rutiner som vid andra avtalsbrott.

Mål 7 åtgärdsförslag

7.5.Framtagning av kriterier för upphandling av kemiska produkter, och varor till kommunala verksamheter.

Åtgärder**Riktlinjer för kemikaliekrav i upphandling och inköp uppställs och följs upp**

Riktlinjer som säkerställer att kemikaliekrav i upphandling och inköp uppställs och följs upp ska tas fram senast 2025. **Mål 7.5**

Stöd till förvaltningarna, bolagen och upphandlingsenheten

Samhällsbyggnadsförvaltningen bistår samtliga förvaltningar och bolag avseende krav vid specifika upphandlingar. Samhällsbyggnadsförvaltningen diskuterar med kommunledningsförvaltningens upphandlingsenhet och berörd förvaltning eller bolag vid upphandling av större grupper av upphandlade varor, t.ex städkemikalier, leksaker mm.

Inköpsvägledning/inköpsguider/handlingsplaner

Inköpsvägledning/inköpsguider ska tas fram enligt ”Handlingsplan för grön, giftfri och strålsäker förskola och skola” och ”Handlingsplan för att minska spridningen av mikroplaster i Trelleborgs kommun – Projekt mikroplaster” med flera styrdokument. **Mål 7.5**

Framtagning av kriterier för upphandling av kemiska produkter, och varor till kommunala verksamheter. Mål 7.5

Ansvariga: Tekniska servicenämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden

Effektmål 2 c) Giftfritt byggande.

I byggbranschen används tusentals produkter och material med många olika kemiska ämnen. Många av dessa är miljö- och hälsoskadliga och emitteras till inomhusmiljön och/eller sprids till miljön.

Byggnader har lång livslängd vilket innebär att rätt val av material i bygg- och renoveringsprocesser minskar riskerna för exponering av farliga kemiska ämnen. God planering ger bättre och mer hälsosamma miljöer för dem som ska vistas i lokalerna.

Av Boverkets byggregler framgår att material och byggprodukter som används i en byggnad, i sig eller genom sin behandlings, inte ska påverka inomhusmiljön eller byggnadens närmiljö.

Vid upphandling av byggvaror är det lämpligt att använda hållbarhetskriterier framtagna av exempelvis Upphandlingsmyndigheten, Sunda Hus, Byggvarubedömningen och Basta.

Åtgärder

Kriterier för byggande och renovering

Riktlinjer för nybyggnad och renovering, som säkerställer att kända farliga kemiska ämnen inte byggs in i kommunens lokaler ska tas fram.

Upphandlingsmyndigheten, Sunda Hus och Basta ska ligga till grund för kriterierna. Tekniska serviceförvaltningen tillämpar för närvarande Direktiv för Miljöklassad Byggnad – nivå Silver enligt Swedish Green Building Council. Samhällsbyggnadsförvaltningen diskuterar med tekniska serviceförvaltningen om förbättringar. **Mål 1.8**

Rutiner för dokumentation

Riktlinjer som säkerställer att alla byggmaterial, och kemikalieinnehåll, som använts i en byggnad finns dokumenterade och sammanställt ska tas fram. Dokumentationen ska innehålla information om var i byggnaden materialen finns. **Mål 1.8**

Ansvariga: Tekniska servicenämnden, samhällsbyggnadsnämnden

Effektmål 2 d) Giffri skötsel av kommunens mark/Användning av bekämpningsmedel på kommunens mark ska minska.

Skåne har landets mest bekämpningsmedelsintensiva lantbruk. I länet återfinns bekämpningsmedelsrester i cirka hälften av alla undersökta grundvattenförekomster och i nästan alla undersökta ytvattenförekomster.

Som en del i arbetet med miljö kvalitetsmålet Giffri miljö är det viktigt att Trelleborgs kommun följer med i utvecklingen mot en giffri produktion och skötsel. Kommunfullmäktige i Trelleborgs kommun har år 2014 antagit följande gällande policy.

Policy för kemiska bekämpningsmedel i Trelleborgs kommun:

”Senast år 2020 ska halten av kemiska bekämpningsmedel och deras nedbrytningsprodukter vara nära noll (under detektionsgränsen) i sjöar, vattendrag, grundvatten och ytvatten i Trelleborgs kommun”.

Samhällsbyggnadsnämnden har även antagit ”Mål och riktlinjer för spridning av bekämpningsmedel i Trelleborgs kommun”, år 2013 samt ”Riktlinjer för tillståndsprovning vid ansökan om yrkesmässig spridning av kemiska bekämpningsmedel inom Trelleborgs kommuns vattenskyddsområden” år 2014, som upphävdes 2019.

Enligt miljömålsprogrammets mål 8.2, kommer en ”Vägledning för handläggning av ansökan/anmälan om spridning av bekämpningsmedel på mark och vägar som kommunen äger, förvaltar eller utarrenderar” tas fram och färdigställas år 2022.

I Naturvårdsverkets **Vägledning om tillstånd och anmälan vid användning av växtskyddsmedel inom särskilda områden (2017-10.16)**, enligt 2 kap 40 och 41 §§ förordning (2014:425) om bekämpningsmedel, kapitel 3.4, 3.5 och 5.6 står följande:

”3.4 Kemisk bekämpning med allmänkemikalier eller växtskyddsmedel med låg risk

Om kemiska växtskyddsmedel måste användas för att uppnå syftet med bekämpningen, bör i första hand växtskyddsmedel med låg risk övervägas.”

”3.5 Kemisk bekämpning med växtskyddsmedel som inte är farliga för vattenmiljön

Enligt 11.2 a bekämpningsmedelsdirektivet ska lämpliga åtgärder vidtas för att ge företräde för bekämpningsmedel som inte är farliga för vattenmiljön. Detta har genomförts i svensk rätt genom bestämmelsen i 2 kap 34 § bekämpningsmedelsförordningen. Exempel på verksamma ämnen som ingår i växtskyddsmedel som vanligtvis inte är klassificerade som farliga för vattenmiljön är ättiksyra och pelargonsyra som används för att bekämpa ogräs. I detta sammanhang är det dock viktigt att påpeka att även om själva växtskyddsmedlet inte har klassificerats som farligt för vattenmiljön kan det innehålla verksamma ämnen som är farliga för vattenmiljön. Glyphosat och bentazon är exempel på verksamma ämnen som är klassificerade som farliga för vattenmiljön men som ändå ofta ingår i växtskyddsmedel som inte är klassificerade som farliga för vattenmiljön.”

”5.6 Utformning av beslut om tillstånd

”YTAVRINNING OCH DRÄNERING

Yrkesmässig användning av växtskyddsmedel är tillståndspliktig på ytor av asfalt, betong eller andra hårdgjorda material på grund av risken för ytavrinning till ytvatten eller avloppssystem. I viss mån hanteras risken för oavsiktlig spridning genom ytavrinning på ett generellt plan genom Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2015:2 som innehåller krav på skyddsavstånd till öppna diken, dagvatten- och dräneringsbrunnar, sjöar och vattendrag och dricksvattenbrunnar. När det gäller växtskyddsmedel som innehåller verksamma ämnen som typiskt sett kan anses innebära en risk för vattenlevande organismer bör prövningsmyndigheten trots detta vara restriktiv med att meddela tillstånd till användning på ytor av asfalt, betong eller andra hårdgjorda material. Detta bör gälla för växtskyddsmedel som är farliga för vattenmiljön eller som innehåller verksamma ämnen som ofta påträffas i vattenmiljön. Exempel på sådana ämnen är MCPA och glyphosat och dess nedbrytningsprodukter.”

I **Malmö stads riktlinjer för kemisk bekämpning, från 2015**, står följande om vägområden:

”Vägområden och andra mycket genomsläppliga ytor kan vara parkeringsytor där anläggningmaterialet är grus. Spridningen kräver tillstånd som ges av miljöförvaltningen.

Kemisk bekämpning bör inte utföras på grusade eller andra genomsläppliga ytor där risken är mycket hög för avrinning till dag- och ytvatten. Kemisk bekämpning bör heller inte utföras på ytor som har låg biologisk aktivitet som just grusade ytor har. Preparat med ättiksyra, mindre än 24 procent som verksamt substans, kan tillåtas i kombination med bästa möjliga teknik där påverkan på vattendrag till följd av avrinning bedöms som försumbar.

Ansökningar som inkommer till miljöförvaltningen gäller främst bekämpning av ogräs och då på platser där alternativa metoder, som till exempel flamning, innebär en risk eller att alternativa metoder inte är möjliga.

Spridning på ytor av asfalt eller betong eller andra hårdgjorda ytor kräver tillstånd som ges av miljöförvaltningen. Kemisk bekämpning bör inte utföras på hårdgjorda eller belagda ytor då det ofta råder hög risk för avrinning till dag- och ytvatten från dessa ytor.

Preparat med ättiksyra, mindre än 24 procent som verksamt substans, kan tillåtas i kombination med bästa möjliga teknik för att minimera påverkan på omgivningen och där påverkan på vattendrag till följd av avrinning bedöms som försumbar.”

Regeringen beslutade den 24 mars 2021 om en ändring i förordning (2014:425) om bekämpningsmedel. Ändringen innebär ett förbud mot användning av växtskyddsmedel inom följande områden;

- på skolgårdar eller gårdar till förskolor eller på lekplatser som allmänheten har tillträde till,
- i parker eller trädgårdar eller andra områden som i första hand är avsedda att vara rekreationsområden som allmänheten har tillträde till
- inom koloniträdgårdsområden eller i växthus som inte används yrkesmässigt,
- på tomtmark för bostadshus eller på krukväxter i hemträdgårdsmiljö,
- på växter inomhus utom i produktionslokaler, lagerlokaler och liknande.

Förbudet börjar att gälla den 1 oktober 2021.

Se vidare: [Högre krav på växtskyddsmedel som får användas i trädgårdar - Kemikalieinspektionen](#)

Åtgärder

Miljökrav på arrendatorer/Kemikaliefritt brukande/Ekologisk odling

Som stöd för miljökrav på arrendatorer finns samhällsbyggnadsnämndens ”Mål och riktlinjer för spridning av bekämpningsmedel i Trelleborgs kommun”. I målen finns två delmål.

Delmål 1 - kommunägd mark

Delmål 2 – av kommunen utarrenderad mark

”Delmål 1 – Kommunägd mark

All spridning av kemiska produkter (utom ättika) i syfte att bekämpa ogräs ska upphöra senast 2015-12-31 på mark som Trelleborgs kommun äger och förvaltar. Spridning av kemiska produkter i syfte att bekämpa svamp, skadedjur och mikroorganismer inom mark och som Trelleborgs kommun äger och förvaltar ska i möjligaste mån upphöra senast 2015-12-31.”

”Delmål 2 – Av kommunen utarrenderad mark

Spridning av kemiska produkter i syfte att bekämpa ogräs, svamp, skadedjur och mikroorganismer inom av kommunen utarrenderad mark ska i möjligaste mån upphöra senast 2015-12-31.

Spridning av kemiska produkter i syfte att bekämpa ogräs inom av kommunen utarrenderad mark i vattenskyddsområdena ska upphöra senast 2016-12-31.

Spridning av kemiska produkter i syfte att bekämpa svamp, skadedjur och mikroorganismer inom av kommunen utarrenderad mark i vattenskyddsområdena ska i möjligaste mån upphöra senast 2016-12-31.”

”Mål och riktlinjer för spridning av bekämpningsmedel i Trelleborgs kommun”. kommer att revideras, t.ex avseende ändringar i lagstiftningen.

I Trelleborgs kommun Miljömålsprogram 2014–2020, fanns i miljömålstemat ”Natur och landsbygd i levande mångfald”, ”Ett rikt odlingslandskap”, det lokala miljömålet 4, som inte har nåtts:

”4 – Andelen ekologiskt odlad mark ska öka i Trelleborgs kommun

Till år 2020 ska andelen ekologiskt odlad mark femdubblas och uppgå till minst 5 % av den totala odlade åkermarken i Trelleborgs kommun. Den åkermark som ägs och utarrenderas för odling av Trelleborgs kommun ska så långt möjligt brukas enligt ekologiska metoder. Till år 2020 är målet att 50 % av kommunens mark ska brukas ekologiskt.”

För att verka för åtgärden **Miljökrav på arrendatorer/Kemikaliefritt brukande/Ekologisk odling**, ska alla som arrenderar kommunägd mark redovisa sin kemikalieanvändning och hur de arbetar för minskad kemikalieanvändning. Vid avtalsskrivningar med nya arrendatorer ska produktionen som marken ska användas till att uppfylla kriterierna enligt KRAV eller annat system som bedöms likvärdigt.

Bekämpningsmedelsfri skötsel

Huvudregeln är att parker, grönområden, fastigheter och andra offentliga ytor som kommunen äger ska skötas utan kemiska bekämpningsmedel. I första hand ska förebyggande metoder användas, därefter prioriteras mekaniska- och termiska metoder och i sista hand används kemiska bekämpningsmedel såsom ogräsättika och pelargonsyra. Se Delmål 1 och 2 ovan.

Undantag kan ges för bekämpning av jätteloka och andra invasiva arter. Även vid bekämpning av skadedjur ska andra än kemiska bekämpningsmetoder prioriteras.

Vägledning för handläggning av ansökan/anmälan för spridning av bekämpningsmedel på mark och vägar som kommunen äger, förvaltar och utarrenderar.

Vägledning ska sättas upp för handläggning av ansökan/anmälan för spridning av bekämpningsmedel på mark och vägar som kommunen äger, förvaltar och utarrenderar. **Mål 8.2**

Ansvariga: Tekniska servicenämnden, kommunala bolag som AB TrelleborgsHem, samhällsbyggnadsnämnden

Inriktningsmål 3. Förvaltningarnas och kommunala bolagens samt allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka.

För att uppfylla Inriktningsmål 3. Förvaltningarnas och kommunala bolagens samt allmänhetens kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar ska öka, ska förvaltningarna och bolagen arbeta i ledningsgruppen enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun, och successivt öka sin kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar. Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska ta fram information om Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna, bolagen och allmänheten. Kommunledningsförvaltningens digitaliseringsenhet kan hjälpa till med att ta fram en kommunal databas.

Effektmål:

- 3 a) Förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka kunskapen om kemikalier och dess skadeverkningar genom att arbeta i ledningsgruppen enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun.
- 3 b) Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska ta fram information om Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna, bolagen och allmänheten.
- 3 c) Kommunledningsförvaltningens digitaliseringsenhet ska hjälpa till med att ta fram en kommunal databas.

Effektmål 3 a) Förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka kunskapen om kemikalier och dess skadeverkningar genom att arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan för Trelleborgs kommun.

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska öka sin kunskap om kemikalier och dess skadeverkningar genom att arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun. Enligt Handlingsplanen ska styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som håller möten och för Lokal Kemikalieplan framåt.

Åtgärder

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun. Enligt Handlingsplanen ska en styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som håller möten och för Lokal Kemikalieplan framåt.

Ansvariga: Samtliga nämnder och kommunala bolag

Effektmål 3 b) Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska ta fram information om Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna, bolagen och allmänheten.

Kommunledningsförvaltningens kommunikationsenhet ska hjälpa till med information, kommunikationsplan och aktivitetsplan för Lokal Kemikalieplan. Kommunikationsenheten ska ta fram information för Slättnet, Trelleborgs hemsida och sociala medier för att sprida kunskapen om Lokal Kemikalieplan i kommunen och utanför kommunen.

Åtgärder

Kommunikationsplan och aktivitetsplan

Kommunikationsenheten ska ta fram kommunikationsplan och aktivitetsplan för Lokal Kemikalieplan till förvaltningarna och bolagen.

Information på Trelleborgs hemsida och sociala medier

Kommunikationsenheten tar tillsammans med förvaltningarna och bolagen fram information om Lokal Kemikalieplan och lägger ut på Trelleborgs hemsida och sociala medier till allmänheten.

Ansvariga: Samtliga nämnder och bolag samt kommunstyrelsen

Effektmål 3 c) Kommunledningsförvaltningens digitala utvecklingsenhet ska ta fram en kommunal databas för farliga ämnen.

Enligt åtgärdsförslag 7.6 i miljömålsprogrammet ska en kommunal databas för farliga ämnen byggas upp som underlag till utfasning. Digitala kemikalielistor hos bolagen (Trelleborgs Hamn AB och AB TrelleborgsHem) kan inspirera.

Åtgärder

Kommunal databas för farliga ämnen

Kommunens digitala utvecklingsenhet ska bygga upp en kommunal databas för farliga ämnen som underlag till utfasning. Digitala kemikalielistor finns hos bolagen (Trelleborgs Hamn AB och AB TrelleborgsHem) kan inspirera, se även åtgärd 3.c.1, Inriktningsmål 3 i bilaga 3. **Mål 7.6**

Ansvariga: Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden

Inriktningsmål 4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag ska öka.

För att uppfylla Inriktningsmål 4. Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag ska öka, ska Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelnings tillsynsarbete fokuseras på kontroll av hantering, produktval, inventering, kemikalieförteckningar och utfasning.

Effektmål:

4 a) Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala verksamheter och bolag ska öka.

Effektmål 4 a) Tillsynen över inventering och utfasning av farliga kemiska ämnen, kemiska produkter och varor i kommunala förvaltningar och bolag ska öka.

Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelnings tillsynsarbete är ett viktigt verktyg för att kontrollera att kemikaliehanteringen i kommunen sker på ett säkert sätt. Tillsynen avser både hantering och produktval. I tillsynen ingår att kontrollera att förvaltningarna och bolagen arbetar med utfasning av utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen och att det arbetar för att minimera riskerna med kemikaliehanteringen. Kontroll av kemikalier i varor är viktiga tillsynsområden för kommuner. Kemikalieinspektionen bjuder återkommande in kommuner och länsstyrelser till att vara med i samverkansprojekt inom kemikalietillsynsområdet. Syftet är att öka kunskapen om aktuellt regelområde och bidra till mer enhetlig och effektiv tillsyn över landet.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler lägger stort ansvar på verksamhetsutövare att se till att verksamheten inte skadar människors hälsa och miljö, att arbeta för att minska miljöpåverkan, att göra bra produktval och att ha den kunskap som krävs för att uppfylla miljöbalkens krav. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler och övrig lagstiftning finns i bilaga 1.

Åtgärder

Tillsyn över kemikalieförteckningar och utfasning

Tillsynsmyndigheten ska ställa krav enligt miljöbalken på verksamheter som är tillstånds- och anmälningspliktiga och som använder märkningspliktiga kemiska produkter ska ha en kemikalieförteckning på ämnesnivå. Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som hanterar utfasningsämnen och/eller prioriterade riskminskningsämnen ska kunna visa hur de arbetat med utfasning

och/eller riskminimering av/för dessa ämnen. Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter ska också kunna visa att de har kunskap om och följer Reach- och CLP (=Classification, Labelling and Packaging of Chemicals)-förfordningarna, dess bilagor och kandidatförteckningen. Även övriga mindre företag som berörs av miljöbalken och Reach- och CLP-förfordningarna ska visa hur de arbetar med utfasning och riskminskning. Se även åtgärd 2.a.1. Inriktningsmål 2 i bilaga 3. **Mål 7.3.**

Tillsyn av förvaltningarnas och bolagens användning av säkerhetsdatablad ska minska riskerna vid hanteringen av kemiska produkter och varor

Förvaltningarna och bolagen ska ha minskat riskerna vid hantering av kemiska produkter och varor med 50 % från år 2022 till år 2030. För att nå effektmålet måste förvaltningarna och bolagen öka kunskapen kring risker vid hantering och ta fram säkerhetsdatablad för samtliga hanterade kemiska produkter och varor. Samhällsbyggnadsförvaltningens miljöavdelning ska utföra tillsyn över förvaltningarna och bolagen.

Ansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden

Inriktningsmål 5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka.

För att uppfylla Inriktningsmål 5. Samverkan mellan förvaltningarna och kommunala bolagen ska öka, ska samtliga förvaltningar och kommunala bolag arbeta i ledningsgruppen enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Effektmål:

5 a) Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Effektmål 5 a) Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun. Enligt Handlingsplanen ska en styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som håller möten och för Lokal Kemikalieplan framåt.

Åtgärder

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Samtliga förvaltningar och kommunala bolag ska arbeta enligt Handlingsplan för

Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun. Enligt Handlingsplanen ska en styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som håller möten och för Lokal Kemikalieplan framåt.

Ansvariga: Samtliga nämnder och bolag

Inriktningsmål 6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka.

För att uppfylla inriktningsmål 6. Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer ska öka, ska samverkan med olika intresseföreningar, ska etableras genom ledningsgruppens arbete enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun,

Effektmål:

6 a) Senast 2023 ska samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ha etablerats enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

Effektmål 6 a) Senast 2023 ska samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ha etablerats enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun.

För att exponeringen av människor och miljön för farliga kemiska ämnen i kemiska produkter och varor i Trelleborgs kommun ska minska, samt den totala mängden farliga ämnen ska minska, måste andra aktörer, såsom olika intresseföreningar, etablera samverkan med Trelleborgs kommun.

Åtgärder

Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer ska etableras senast 2023 enligt Handlingsplan för Lokal Kemikalieplan i Trelleborgs kommun

Samverkan mellan Trelleborgs kommun och andra aktörer i kommunen ska öka. Enligt Handlingsplanen ska en styrgrupp, en ledningsgrupp och en arbetsgrupp bildas, som håller möten och för Lokal Kemikalieplan framåt. I ledningsgruppen ska olika intresseföreningar ingå.

Ansvariga: Samtliga nämnder och bolag.